

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Mgr. Veroniky Juříčkové a soudců JUDr. Tomáše Langáška a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **JUDr. PhDr. M. Š., Ph.D.**, zastoupený Mgr. Miluší Pospíšilovou, advokátkou, sídlem Paprsková 10/1340, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 5. 2017, č. j. MSP-931-2016-OSV-OSV/4, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 12. 2020, č. j. 5 A 123/2017 - 48,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost žalobce **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalobce podal dne 20. 9. 2016 žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Žádal o informace o obsahu všech rozsudků (popřípadě usnesení o schváleních smíru s účinky pravomocného rozsudku), vydaných ve věcech všech široce medializovaných řízení vedených u Obvodního soudu pro Prahu 2 (dále jen „obvodní soud“) o žalobách poškozeného (žádost obsahovala jeho jméno a příjmení), který se proti žalované České republice domáhal odškodnění za vazbu a nezákonné trestní odsouzení v roce 1993 (nadále jej Nejvyšší správní soud bude označovat jako „nezákonně odsouzeného“ nebo „poškozeného“). Žalobce žádal, aby mu obvodní soud poskytl kopie všech rozsudků, případně usnesení, s uvedením, zda a kdy tato rozhodnutí nabyly právní moci, a to bez uvedení osobních údajů poškozeného nad rámec jeho jména a příjmení, která žalobce nepovažoval za osobní údaje.

[2] Obvodní soud žalobci poskytl kopii rozsudku ze dne 4. 2. 2013, č. j. 10 C 45/2012 - 50, který nabyl právní moci dne 12. 4. 2013, avšak anonymizoval v něm jména, příjmení, data narození, bydliště či místa pobytu fyzických osob a údaje o osobních, zdravotních a majetkových poměrech fyzických osob. O částečném odmítnutí poskytnutí informací vydal obvodní soud rozhodnutí ze dne 5. 10. 2016 pod sp. zn. 40 Si 442/2016.

[3] Žalobce podal proti uvedenému rozhodnutí odvolání, v němž namítal, že anonymizovat lze pouze jiné údaje než jméno a příjmení, neboť ty samy o sobě nejsou osobními údaji.

[4] Žalovaný rozhodnutím označeným v záhlaví odvolání žalobce zamítl. Zdůraznil, že poškozený byl obviněn ze spáchání trestného činu, který ve skutečnosti nespáchal. O trestním řízení jmenovaného sice informovaly sdělovací prostředky a jeho jméno a příjmení zveřejnil na webových stránkách v rámci omluvy i žalovaný, nikdy však nebyly zveřejněny natolik detailní informace, jaké jsou obsaženy v rozsudku, který požadoval žalobce. Ze skutečnosti, že některé informace z řízení již byly zveřejněny, navíc nelze dovozovat, že by identita poškozeného a dalších dotčených osob neměla být nadále chráněna. Taková ochrana je naopak důležitější s ohledem na zásah do života poškozeného v důsledku trestního stíhání. Ochrana jeho identity je tedy nanejvýš vhodná a nelze shledat veřejný zájem na jejím prolomení.

[5] Žalobu proti rozhodnutí žalovaného Městský soud v Praze zamítl v záhlaví označeným rozsudkem. Zdůraznil, že otázku, zda je jméno a příjmení v rozsudku obvodního soudu osobním údajem, je nutno posoudit s ohledem na okolnosti případu. Z odůvodnění rozsudku č. j. 10 C 45/2012 - 50 vyplývá, za jaký trestný čin byl nezákonně odsouzený stíhán, odsouzen a následně zproštěn obžaloby, za jakých okolností se tak stalo, místo jeho bydliště, některé skutečnosti popisující jeho vzhled a osobní, pracovní a rodinné poměry, jména a příjmení osob poškozených v trestní věci a jména a příjmení svědků. V uvedeném rozsudku je dále podrobně rozvedeno, jaký vliv mělo odsouzení a výkon trestu na osobnostní stránku a rodinu nezákonně odsouzeného. Městský soud proto konstatoval, že z odůvodnění tohoto rozsudku vyplývají informace, dle kterých lze jednoznačně identifikovat konkrétní fyzické osoby, jména a příjmení dotčených osob jsou proto osobními údaji ve smyslu § 4 písm. a) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Městský soud neshledal legitimní zájem na zveřejnění jmen a příjmení osob uvedených v rozsudku obvodního soudu. Tyto osoby nejsou osobami veřejně činnými, jejich jména se do rozsudku dostala v důsledku předchozích nezákonných rozhodnutí soudů, tedy bez jejich zavinění. Jejich zájem na ochraně soukromí tudíž převažuje nad zájmem veřejnosti na zjištění jejich totožnosti. Městský soud dále odkázal na § 4 písm. b) zákona o ochraně osobních údajů, podle kterého je údaj o odsouzení za trestný čin citlivým údajem. Podotkl též, že anonymizace rozsudku obvodního soudu neměla žádný vliv na jeho srozumitelnost. Jméno a příjmení osoby, které se tento rozsudek týká, bylo navíc žalobci známo, není tedy zřejmé, jak se anonymizace mohla dotknout jeho práv. Medializace některých osobních údajů ani veřejnost soudního jednání nezabavuje osobní údaje ochrany do budoucna. Dalším zveřejňováním osobních údajů by totiž mohlo docházet k viktimizaci osob zasažených spácháním trestného činu. Městský soud nepřisvědčil ani námitce nezákonnosti instrukce Ministerstva spravedlnosti č. j. 13/2008-SOSV-SP ze dne 24. července 2009, kterou žalovaný v rozhodnutí o odvolání podpůrně argumentoval.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[6] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost. Namítal, že jméno a příjmení nejsou samy o sobě osobním údajem. Jméno a příjmení nezákonně odsouzeného a informace o jeho případu navíc zveřejnil sám žalovaný na webových stránkách. Anonymizace jeho jména a příjmení tudíž nebyla nezbytná, potřebná ani přiměřená. Městský soud nadbytečně položil důraz na nutnost ochrany jmen a příjmení fyzických osob, včetně

pokračování

nezákonně odsouzeného, ačkoli tyto údaje, jakož i informace o případu, v němž se stal obětí justičního omylu, byly široce medializovány. Anonymizace rozsudku obvodního soudu byla dle stěžovatele provedena nedůvodně, bezmyšlenkovitě, zkratkovitě. Stěžovatel připustil, že jména a příjmení svědků a poškozených vystupujících v původní trestní věci by mohla požívat vyšší míry ochrany, v případě nezákonně odsouzeného však takové zdůvodnění působí absurdně, jelikož jehož jméno a příjmení bylo i se všemi průvodními informacemi opakovaně zveřejňováno ve zpravodajských médiích i na internetu. K sekundární viktimizaci nezákonně odsouzeného tak nemohlo dojít. Tuto žalobní námitku však městský soud pominul. Na podporu svého právního názoru pak stěžovatel citoval i z několika odborných článků týkajících se anonymizace soudních rozhodnutí.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se městský soud přesvědčivě vypořádal se všemi žalobními námitkami a jeho závěry odpovídají zákonné úpravě práva na informace. Kasační stížnost nepřináší žádnou novou argumentaci, stěžovatel pouze opakuje námitky, které již byly předmětem přezkumu ve správním i soudním řízení. V podrobnostech žalovaný odkázal na odůvodnění rozsudku městského soudu a své vyjádření k žalobě.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[9] Na úvod je nutno uvést, že městský soud žádnou žalobní námitku neopominul. Podstatou stěžovatelovy žalobní argumentace bylo tvrzení, že obvodní soud neměl anonymizovat jména a příjmení uvedená v rozsudku č. j. 10 C 45/2012 - 50. Na tuto námitku městský soud odpověděl, jeho rozsudek tudíž nelze považovat za nepřezkoumatelný.

[10] Nejvyšší správní soud se dále zabýval pouze anonymizací jména a příjmení nezákonně odsouzeného. Ačkoli stěžovatel obecně namítal nezákonnost anonymizace všech jmen a příjmení uvedených v rozsudku obvodního soudu (tedy i svědků a poškozených), konkrétní argumentaci uplatnil právě jen ve vztahu k nezákonně odsouzenému.

[11] Nejprve je třeba odpovědět na otázku, zda lze jméno a příjmení nezákonně odsouzeného považovat za osobní údaj, jehož poskytování podléhá omezení stanovenému v § 8a zákona o svobodném přístupu k informacím (ve znění účinném do 23. dubna 2019). Podle tohoto ustanovení zákona *informace týkající se osobnosti, projevu osobní povahy, soukromí fyzické osoby a osobní údaje povinný subjekt poskytne jen v souladu s právními předpisy, upravujícími jejich ochranu.* Zákon o svobodném přístupu k informacím zde odkazuje na (nyní již neúčinný) zákon o ochraně osobních údajů, který v § 4 písm. a) stanoví, že osobním údajem je *jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitého subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu.*

[12] Stěžovatel na podporu názoru, že jméno a příjmení nelze považovat za osobní údaj, opakovaně odkazoval na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2009, č. j. 1 As 98/2008 - 148, č. 1944/2009 Sb. NSS, v němž Nejvyšší správní soud vyslovil následující závěr: „*Jméno a příjmení fyzické osoby v kombinaci s číslem občanského průkazu není osobním údajem ve smyslu § 4 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů.*“ Nejvyšší správní soud však souhlasí s městským soudem, že z citovaného rozsudku rozhodně nelze dovozovat, že jméno a příjmení nejsou osobními údaji nikdy – vždy je totiž třeba zohledňovat okolnosti konkrétního případu. V citovaném rozsudku č. j. 1 As 98/2008 - 148 Nejvyšší správní soud opřel svůj závěr o to, že neexistuje žádný veřejně dostupný registr čísel občanských průkazů, v němž by bylo možné zjistit identitu osoby podle čísla průkazu: „*Navíc v případě čísla občanského průkazu se jedná o označení,*

kteří je v průběhu času proměnlivé. Fyzická osoba totiž neobdrží jedno číslo občanského průkazu na celý život, nýbrž při každé výměně tohoto průkazu získává průkaz s číslem novým. Ani ve spojení tohoto čísla se jménem a příjmením fyzické osoby nelze zpravidla zjistit konkrétní identitu, a to tím spíše, jedná-li se o údaje z knihy návštěv vedené na služebně policii v Praze – tj. v místě, kde množina potenciálních návštěvníků je velmi rozsáblá.“ Tyto závěry však nejsou bez dalšího přenositelné na případy, kdy je jméno a příjmení uváděno společně s jinými údaji a v jiném kontextu. Například v rozsudku ze dne 13. 8. 2014, č. j. 1 As 78/2014 - 41, č. 3127/2014 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud připustil, že seznam se jmény a příjmeními osob v kombinaci s informací o udělení státního občanství a jejich angažování v některé ze společensky významných oblastí velmi pravděpodobně obsahuje osobní údaje. Z toho, že jméno a příjmení v soudním rozhodnutí podléhají ochraně, Nejvyšší správní soud implicitně vycházel také v rozsudku ze dne 6. 2. 2019, č. j. 9 As 429/2018 - 35, č. 3864/2019 Sb. NSS.

[13] I v rozsudku ze dne 20. 12. 2018, č. j. 6 As 168/2018 - 25, který je stěžovateli nepochybně znám, neboť se týkal jeho kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud zdůraznil, že závěry rozhodnutí č. j. 1 As 98/2008 - 148 nelze paušalizovat a bez dalšího použít na jakoukoli situaci. Zároveň shledal, že jméno a příjmení fyzických osob ve spojení s příběhem v trestním rozsudku jsou natolik konkrétní, že tyto osoby jednoznačně identifikují.

[14] Rozsudek obvodního soudu v této věci poměrně podrobně rekapituluje obsah trestního spisu, lze jej tudíž připodobnit k trestnímu rozsudku. Nejvyšší správní soud proto ve shodě s městským soudem činí dílčí závěr, že jméno a příjmení nezákonně odsouzeného ve spojení s informacemi o jeho trestním případě obsažené v rozsudku obvodního soudu podléhají v souzeném případě ochraně zákona o ochraně osobních údajů.

[15] S ohledem na výše citovaný § 8a zákona o svobodném přístupu k informacím proto bylo nutno dále posoudit, zda poskytnutí rozsudku obvodního soudu se jménem a příjmením nezákonně odsouzeného odporovalo zákonu o ochraně osobních údajů. Podle § 10 zákona o ochraně osobních údajů *při zpracování osobních údajů správce a zpracovatel dbá, aby subjekt údajů neutrpěl újmu na svých právech, zejména na právu na zachování lidské důstojnosti, a také dbá na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života subjektu údajů*). Podle § 5 odst. 2 písm. e) tohoto zákona *může správce zpracovávat osobní údaje pouze se souhlasem subjektu údajů. Bez tohoto souhlasu se může zpracovávat, pokud je to nezbytné pro ochranu práv a právem chráněných zájmů správce, příjemce nebo jiné dotčené osoby; takové zpracování osobních údajů však nesmí být v rozporu s právem subjektu údajů na ochranu jeho soukromého a osobního života*. Z citovaných ustanovení vyplývá, že je nutno poměřit zájem stěžovatele na poskytnutí informace a právo nezákonně odsouzeného na ochranu jeho soukromí (viz již citovaný rozsudek č. j. 1 As 78/2014 - 41).

[16] I v tomto ohledu lze vyjít ze závěrů obsažených v rozsudku č. j. 6 As 168/2018 - 25. V tehdejší věci se stěžovatel domáhal poskytnutí jmen a příjmení svědků a poškozených v trestní věci. Nejvyšší správní soud přitom zdůraznil, že tyto osoby nemohou porušení osobních informací o své osobě v trestním řízení nijak zabránit. *„Již samotná povinnost vypovídat před soudem, a to zpravidla za účasti veřejnosti, o nepříjemných zážitcích (neboť ocitnout se v pozici poškozeného či svědka trestného činu je pro většinu lidí opravdu stresující) velmi citelně zasahuje do osobní sféry každého člověka.“* Na základě toho dovedl, že ochrana soukromí dotčených osob převáží nad stěžovatelovým právem na informace.

[17] Městský soud tyto závěry zcela správně vztáhl i na nyní projednávaný případ, který se týká anonymizace jména a příjmení nezákonně odsouzeného v rozsudku civilního soudu o nároku na náhradu újmy způsobené nezákonným trestním stíháním a odsouzením. Obsah tohoto rozsudku je pro nezákonně odsouzeného bezesporu citlivý, neboť byl nezákonně odsouzen za spáchání trestných činů neoprávněného užívání cizí věci, vydírání a znásilnění,

pokračování

příčemž především poslední z uvedených zpravidla bývá provázen odsudkem společnosti. Právě v uvedeném mohla spočívat sekundární viktimizace nezákonně odsouzeného, o které se zmiňoval městský soud (byť tento pojem nepoužil zcela správně). Zároveň je zřejmé, že se vedené trestní řízení nakonec ukázalo jako nezákonné a že nezákonně odsouzený trestný čin nespáchal. Tím, že se následně domáhal na České republice prostřednictvím civilní žaloby náhrady újmy, pouze chránil svá práva porušená nezákonným postupem orgánů činných v trestním řízení. Jen v důsledku toho ovšem nelze oslabit ochranu jeho soukromého života. Ostatně z výše citovaného rozsudku č. j. 9 As 429/2018 - 35 vyplývá, že smyslem anonymizace je „ochránit soukromí, informační seburčení a osobní údaje **těch aktérů, kteří v soudním řízení a poté v soudním rozhodnutí vystupují jako soukromé osoby, ať už jako účastníci, svědci či v podobném postavení.** Jejich soukromí je prolomeno pouze při samotném veřejném vyhlášení rozsudku, jak striktně požaduje čl. 96 odst. 2 Ústavy, následně už je však jejich soukromí chráněno právě anonymizací“ (pozn.: zvýrazněn nyní doplnil Nejvyšší správní soud).

[18] Navíc, ačkoli žalovaný na tuto okolnost ve svém rozhodnutí nepoukazoval, považuje Nejvyšší správní soud za potřebné zdůraznit, že informace o odsouzení za trestný čin je citlivým údajem ve smyslu § 4 písm. b) zákona o ochraně osobních údajů, jemuž svědčí vyšší míra ochrany než „obyčejným“ osobním údajům. Ustanovení § 9 zákona o ochraně osobních údajů neobsahuje možnost zpracovávat citlivé údaje bez souhlasu jejich subjektu za účelem (nespecifikované) ochrany práv a právem chráněných zájmů jiných osob [tedy ustanovení podobné výše citovanému § 5 odst. 2 písm. e) zákona o ochraně osobních údajů]. Tuto poznámku však Nejvyšší správní soud, jehož úkolem je přezkum rozhodnutí městského soudu (a jeho prostřednictvím i rozhodnutí žalovaného) činí pouze nad rámec nutného odůvodnění, a to na podporu závěru o nedůvodnosti stěžovatelových výhrad proti částečnému odepření poskytnutí informace.

[19] Ke zbývajícím námitkám, v nichž stěžovatel poukazoval na veřejnost soudního jednání, veřejné vyhlášení rozsudku a medializaci případu nezákonně odsouzeného, lze opětovně odkázat na rozsudek č. j. 6 As 168/2018 - 25, v němž Nejvyšší správní soud prakticky totožnou argumentaci již vypořádal. Zdůraznil, že povinnost chránit osobní údaje trvá, přestože údaje již byly v průběhu soudního řízení zveřejněny. „*Veřejnost vyhlášení rozsudku je totiž něco kvalitativně jiného než další veřejné šíření informací, v tomto rozsudku obsažených. Samotná skutečnost, že jména těchto osob zazněla při ústním jednání soudu nebo při veřejném vyhlášení rozsudku, ještě neimplikuje to, že se jejich totožnost musí automaticky objevit též ve zveřejněném rozhodnutí*“ (viz též rozsudek ze dne 25. 3. 2011, č. j. 2 As 21/2011 - 166). Ani tím, že osobní údaje zveřejnila média, nedochází ke konzumaci zájmu na jejich ochraně. Naopak, „*je třeba následně chránit dotčené osoby a nepřispívat k zásahu do jejich soukromí i nadále. Městský soud správně podotkl, že dalším zveřejňováním osobních údajů by mohlo docházet k další viktimizaci osob zasažených spácháním trestného činu. Pokud jsou v médiích dostupná jména a příjmení, případně dokonce i fotografie poškozených a svědků, pak zveřejněním jména a příjmení ve spojení s obsahem jejich výpovědí a celého příběhu obsaženého v trestním rozsudku, je jejich osobní sféra zasažena ještě citelněji, neboť kdokoli může tyto informace jednoduše propojit a získat tak velmi ucelený přehled nejen o kauze, ale i o osobách v ní vystupujících. Argument, podle kterého jestliže již bylo zasaženo do soukromí určité osoby, pak je možné zasahovat do její sféry znovu a znovu opakovaným zveřejňováním jejich osobních údajů za doprovodu dalších informací (celý obsah trestního rozsudku), je třeba odmítnout*“ (obdobně viz též rozsudek ze dne 27. 2. 2014, č. j. 7 As 20/2013 - 23). Citované závěry lze nepochybně vztáhnout i na případ, kdy se nezákonně stíhaný a odsouzený domáhá po státu náhrady takto způsobené újmy.

[20] Ve shodě s rozsudkem č. j. 6 As 168/2018 - 25 pak Nejvyšší správní soud podotýká, že není zřejmé, v čem konkrétně měla být krácena veřejná subjektivní práva stěžovatele, z jehož podání je od počátku zřejmé, že mu bylo jméno a příjmení nezákonně odsouzeného známo.

[21] Odborné články, na které stěžovatel odkazoval, se týkají anonymizace soudních rozhodnutí obecně, a to spíše v souvislosti s jejich zveřejňováním (nikoli poskytováním na základě zákona o svobodném přístupu k informacím). Kritika anonymizace v těchto člancích je do značné míry dána tím, že anonymizace soudnímu rozhodnutí ubírá na jeho srozumitelnosti. V projednávaném případě však nic nenásvědčuje tomu (a stěžovatel to ostatně ani netvrdí), že by anonymizace jména a příjmení nezákonně odsouzeného v rozsudku obvodního soudu zapříčinila, že by toto rozhodnutí bylo méně srozumitelné.

IV. Závěr a náklady řízení

[22] Na základě výše uvedených skutečností Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji zamítl podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

[23] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 7 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce (stěžovatel) neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný měl ve věci plný úspěch, nevznikly mu však náklady nad rámec obvyklé úřední činnosti, náhrada nákladů řízení se mu tudíž nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. ledna 2022

Mgr. Veronika Juříčková
předsedkyně senátu